

El batlle de Salses, la fi del món

Sylvain Dagues (Estagell, Rosselló, 1938) és batlle de Salses des del 1995, quan va guanyar les eleccions encapçalant una llista unitària. Ara vol construir una "Porta dels Països Catalans" al seu terme municipal que ha trobat l'oposició del ministeri d'interior francès.

L'alcalde de la xicoteta població de Salses es troba immers en una batalla per tirar endavant un projecte emblemàtic, construir una Porta dels Països Catalans a una carretera que done la benvinguda als viatgers que es dirigeixen cap al sud del país. Tot i el suport tant de la Generalitat de Catalunya com de diferents espònsors privats catalans, el ministre de l'interior francès, Jean-Pierre Chevenement, ho ha rebutjat perquè considera que és un símbol independentista. A més d'aquesta qüestió d'actualitat, Sylvain Dagues també parla, sense perdre ni un sol moment el seu bon humor, sobre un grapat de coses de la desconeguda, per alguns, Catalunya Nord.

—*Què és la Porta dels Països Catalans?*

—És un projecte de construcció d'un senyal de quinze metres d'alçada en una carretera que pretén avisar als viatgers que arriben als Països Catalans. A l'estat francès n'hi ha de paregudes que assenyalen que s'arriba a la Bretanya, a l'Alsàcia...

—*El projecte ha tingut una bona acollida per les autoritats franceses?*

—El *préfet* del nostre departament no vol que es faci i el ministre de l'interior Jean-Pierre Chevenement tampoc. Consideren que és contrari a la independència de l'estat francès. França es va fer amb bretons, catalans... que van fer un país únic, això sembla que s'ha oblidat! Aquesta gent pensa que si un departament com el nostre destaca es farà aviat independent. Jo trobo molt estrany aquesta postura, però l'estat és central i l'amo és Jacques Chirac.

—*Canviant de tema, recordeu que la primera vegada que vingué a València, quan es descobrí en el Moli dels Frares de Campanar aquella pintura sobre la batalla de Salses, va comentar un poc com havia viscut vostè el procés de substitució lingüística del català pel francès...*

—Jo vaig ser l'últim a parlar català de la meua família. De petits tots el parlàvem, a la bressola que

dèiem. Mes quan va arribar la Segona Guerra Mundial tot va canviar. El soldats que tomaven dels camps de presoners d'Alemanya ja parlaven francès. Jo crec que per primera vegada van descobrir que es podia viure només en francès.

—*Es a dir, que la guerra va impulsar el canvi.*

—De manera clara. Els meus germans nascuts abans de la guerra i jo parlem català. Els germans que van néixer després parlen francès. Saben el català, mes de

petits van començar a parlar en francès. I ara el meu nét que té cinc anys parla català.

—*Així, doncs, després d'una generació perduda hi ha un procés de recuperació.*

—Sí, mes és minoritari. Una part de la joventut ha tornat a aprendre el català, mes la majoria es conforma a parlar el francès i a cantar en anglès. Hi ha bressoles per als nins, per exemple, però el català es promou de manera voluntària perquè no és pas com aquí, no hi és pas cooficial. La llengua s'ha perduda

molt a poc a poc, mes de manera constant. Per què? Perquè nosaltres érem pocs, els francesos eren molts i a més molt subtils. Quan érem petits a escola ens deien que quaranta reis havien fet la França i que cadascun d'ells n'hi havia aportat un trosset. Un d'aquests trossets era el Rosselló i el centre, que era París, era qui havia de vigilar perquè tot continués unit. Així s'explicava el centralisme. Les diferències entre el Rosselló, la Bretanya i Alsàcia són enormes i per fer un país homogeni la llengua va ser el primer pas: aconseguir que tothom parlés francès. Lluís XIV va fer venir jesuïtes que només parlaven francès i després van venir els soldats i després van obligar el francès als documents. De manera subtil, a poc a poc, fins que el francès es va convertir en la llengua dels diners, dels notaris, del prestigi, de la gent com cal, que diuen a Perpinyà.

—*Per cert, parlant de Perpinyà, no pareix que els pobles d'allò que en diem la Catalunya Nord parlen tan bé de la capital.*

"El ministre d'Interior francès pensa que si Salses destaca, aviat demanarà la independència."

—Administrativament Perpinyà és la capital, mes no aconsegueix pas de fer de capital. Tingues en compte que econòmicament va molt perduda i que, a més, de catalans, n'hi ha pocs a Perpinyà. En la guerra entre Perpinyà i Montpeller per a controlar el departament, Montpeller té més força.

—*Hi és tan forta la crisi econòmica com diuen?*

—Així que t'allunyes un poc dels pobles descobrires els camps abandonats i la terra salvatge. Els pagesos abandonen l'agricultura. La idea d'un bon pagès francès és de ser gendarme. El país a poc a poc es va morint. No hi ha pas hagut polítics amb empena que lluitessin per un departament tan petit i poc poblat com el nostre, amb només 100.000 habitants. Nosaltres hem provat moltes coses, mes és molt difícil. Per exemple, en la mancomunitat on hi ha Salses s'ha fet una minizona industrial amb seixanta hectàrees de terra. Ens deien uns japonesos que hi tenien interès i que podrien crear més de 150 llocs de treball, mes van desaparèixer sense deixar rastre. Feia l'efecte que només volien les ajudes oficials. De tota manera, aquest darrer any hem creat cinquanta-dos llocs de feina, que per a nosaltres és molt.

—*I el turisme? No fa gaire van celebrar el cinc-cè aniversari del castell de Salses...*

—Sí, mes el castell és situat un poc enfora del vilatge i el turisme que ve visita el castell i se'n va sense passar-hi. Això, volem canviar-ho, i aquest mural aparegut aquí a Campanar ens hi pot ajudar. La directora general de Cultura, Carmen Pérez García, ens n'ha donat un facsímil i nosaltres l'hem col·locat a la Casa de la Vila. Volem que la gent passi pel vilatge i que s'hi quedi a menjar i beure, per exemple. L'administració ha d'ajudar en petites coses com això: que els forns venguin més pa... Mes les administracions més grans no ho entenen pas. Ara, per exemple, volem fer una petita construcció per a tractament de talassoteràpia, perquè hi ha aigua salada sota terra, a quaranta metres, mes no tinc pas un sou. A més, molt a prop d'aquesta zona, hi ha unes muralles del temps dels romans, molt interessants, i saps quant ens dóna l'estat per mantenir i promoure aquest parc arqueològic?

—*Quant?*

—Deu mil francs l'any [unes 250.000 pessetes]. Una vergonya, perquè és un lloc del més gran interès. Jo pensi que l'administració ha de preocupar-se de moltes petites coses i no pas solament de grans projectes. El context geogràfic de Salses és envejat per alguns altres vilatges, amb un castell com aquell i un estany tan bonic, mes, lamentablement, el municipi ha de lluitar contra l'administració, si vol avançar.

—*Ha parlat alguna vegada de realitats que existeixen al marge de les administracions i les fronteres...*

—Sí, és l'agermanament que viu la gent del carrer, la gent senzilla. Nosaltres som agermanats amb una vila del Piemont i quan vénen a visitar-nos descobrim, per exemple, que el piemontès és molt semblant al català, descobrim que tenen una manera de ser i de comportar-se molt semblant a la nostra, més que no pas la de la gent del nord de França. És l'Europa de la Mediterrània, molt més important que no pas la que apa-

reix als papers. Jo recordi que vaig anar a Tunísia i vaig comprovar que la terra tenia el mateix color, les herbes de la vora dels camins també eren les mateixes; això sí, els qui treballen als camps no són pas els mateixos, perquè allí treballen només les dones. I la llum, la llum és la mateixa. Aquesta germanor per a un francès és una bogeria, mes és certa; més que Maastricht ens uneix l'oli d'oliva.

—*I dins aquesta Europa de l'oli d'oliva hi hauria els Països Catalans?*

—Tots els qui parlem la mateixa llengua ens sentim del mateix lloc, som germans, evidentment, mes intentar crear un nou estat, per exemple, seria una bogeria, crearia una guerra. De totes maneres, crec que amb el camí actual es farà una comunitat d'idees, de sentit; ara, política, pensi que no. Una comunitat del cor sí, mes parlar de política és molt conflictiu.

—*Jo em referia més aviat a una comunitat cultural.*

—La cultura sí, naturalment. Mes els estats actuals, tot i que existeix l'euro i tot això, són molt forts i continuaran essent-ho; les fronteres polítiques hi seran molt de temps. En tot cas, la cosa més important són els fets quotidians. En el mural de què parlava, els valencians vingueren a defensar Salses, què més evident que això? A Salses, a més, hi viu una família de Senyera [Ribera Alta], que continua parlant amb accent valencià. Això és molt més eficaç que cap projecte.

—*Una última pregunta: si parlem de Països Catalans, Salses n'és la frontera, això marca d'alguna forma?*

—És clar que sí, tingues en compte que Salses és la fi del món, allí s'acaba tot, ha, ha!

"La llengua s'ha perduda molt a poc a poc, mes de manera constant. Per què? Perquè nosaltres érem pocs, els francesos eren molts i a més molt subtils."

Jordi Sebastià